

De waterschapslasten komen vooral op het bordje van de burger terecht

Minister Cora van Nieuwenhuizen van infrastructuur en waterstaat en dijkgraaf Hein Pieper van Waterschap Rijn en IJssel tijdens een bezoek aan de stuw Pallandtbrug. Beeld ANP

De 'regenteske' waterschappen laten de stijging van de heffingen volledig bij de burgers terechtkomen, en veel minder bij bedrijven en boeren. Tijd voor een herschikking van de zetels.

Hans Marijnissen 11 januari 2020, 10:29

De oudste democratische bestuurslaag van Nederland (begonnen in het jaar 1255) is nodig toe aan een organisatorische restauratie. Historisch zo gegroeid hebben bedrijven en boeren daarin de meeste macht, maar dat

leidt er de laatste jaren toe dat die vooral burgers laten opdraaien voor de stijgende waterschapsbelastingen.

Hans Middendorp, bestuurder van de Algemene Waterschapspartij en jaren ‘waterschapswethouder’ van Delfland, pleit voor een eerlijker verdeling van de lasten. Veel Nederlanders weten volgens hem niet wat een waterschap doet, en komen alleen met dit bestuursorgaan in aanraking als de jaarlijkse belastingaanslag op de mat valt. Die is doorgaans fors en bepaald door het waterschap zelf. Middendorp: “Dat kan zelfstandig innen voor de zuivering van het afvalwater én voor de aanleg en onderhoud van dijken en het op peil houden van de waterstand.”

‘Er zit iets fundamenteel fout in de aanslag voor watersysteemheffing’

Om de kosten van dat laatste te dekken, krijgen alle belanghebbenden van het waterschap (burgers, bedrijven en boeren) een aanslag voor de zogenaamde watersysteemheffing. En daarin zit volgens Middendorp iets fundamenteels fout. Uit de cijfers van de overkoepelende Unie van Waterschappen blijkt dat in 2019 de landelijke opbrengst van die heffing met 52 miljoen euro is gestegen naar in totaal 1519 miljoen euro. Het aandeel van burgers (huishoudens) steeg zelfs met 53 miljoen (4,6 procent) naar 1199 miljoen, waarmee de noodzakelijke stijging volgens Middendorp meer dan volledig op bordje van de burger terecht kwam. De bedrijven werden totaal ontzien, terwijl de boeren iets meer betaalden om zo de bedrijven ontlasten.

Een woordvoerder van de Unie van Waterschappen erkent dat burgers het grootste deel van de heffing zijn gaan betalen. Die betalen volgens de rekensom van Middendorp inmiddels 80 procent van alle kosten.

Volgens Middendorps Algemene Waterschapspartij wordt de scheefgroei in premies veroorzaakt door de historisch scheve verhoudingen van de waterschappen en hun besturen, die organisatorisch te vergelijken zijn met een gemeenteraad en een college van b. en w. “Historisch hebben bedrijven en boeren in het waterschap een zware stem, omdat zij in oorsprong de grootste risico’s liepen en het meest betaalden. Maar dat is al lang niet meer zo.” Toch hebben bedrijven en boeren nog steeds recht op een flink aantal ‘geborgde’ zetels in het waterschap. Dat houdt in dat zij niet hoeven deel te nemen aan verkiezingen, zoals de politieke partijen, maar automatisch een derde of een vierde van zetels krijgen toegewezen.

Dat geldt ook voor het dagelijks bestuur van het waterschap. Middendorp: “Ze zijn altijd verzekerd van een ‘geborgde’ plek in het college, de overige partijen kunnen alleen maar aansluiten. Zij kunnen dus niet te kritisch zijn op bestuurders uit het bedrijfsleven en de agrarische sector, anders staan ze direct buiten het college.”

Aan handen en voeten gebonden

Middendorp wil best af van die geborgde zetels, zodat het gehele waterschap en bestuur bestaat uit gekozen leden. Maar dat gaat niet zomaar, juist omdat bedrijven en boeren de huidige machthebbers zijn. De overkoepelende Unie van Waterschappen ziet ook wel dat het zo niet langer kan, maar is aan handen en voeten gebonden. Minister Cora van Nieuwenhuizen (infrastructuur en waterstaat) heeft daarom vorig jaar al een adviescommissie aangekondigd die zich over de herschikking van de geborgde zetels gaat buigen.

Een commissie van de Unie van Waterschappen houdt zich al jaren bezig met de herverdeling van de heffingen, maar die gaat er volgens Middendorp nooit uitkomen omdat lagere tarieven voor de één, hogere

tarieven voor de ander betekenen. Hij pleit daarom voor een onafhankelijk iemand met statuur.